

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
: petek. :

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih
ulicah št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3—
pololetna . . . „ 1-50
četrtna . . . „ 0-75
Posam. šte. „ 0-10

Štev. 50. V LJUBLJANI, dné 12. novembra 1909. Leto IV.

Starostno zavarovanje.

Odsek v državnem zboru, ki mu je izročena predloga o socialnem zavarovanju, deluje. To je vesela novica za delavstvo. Na svečnico smo ob vseslovenskem delavskem shodu izrazili željo, naj bi v ta odsek zopet vstopil dr. Krek. Ti naši želji je ustregel in zvedel smo tudi, da se je zlasti on v prvi seji odločno potegoval za to, naj odsek takoj začne in marljivo nadaljuje svoje posvetovanje, ne da bi se po kakem pododseku brez potrebe zavlčevala ta važna reč. Obrnili smo se nanj, naj nam pove, kako se zdaj naša tako pereča zadeva razvija. Njegova pojasnila slovejo:

1. Počasi gre. Za prve tri paragrafe ne bo dosti treh dni. Vseh je 325. Bog ne zadeni, da bi zgovornost odsekovih članov ostala taka, kakršna je zdaj; potem bi še naši potomci zastoj čakali, da pride poročilo iz odseka pred zbornico. Malo manj govorjenja bi ne škodilo; saj se gre za reči, ki so se na vse strani že obravnavale v delavskem svetu in drugih zastopih, in o katerih mora imeti pač vsak poslanec že svoje prepričanje. Prezreti pa ne smemo, da so ravno v začetnih paragrafi glavne in odločilne določbe. Do § 13 govori predloga o tem, kako daleč naj se razteza obvezno zavarovanje. Vladna predloga omejuje za bolniško in starostno zavarovanje za tiste uslužbence in delavce, katerih dohodki ne presegajo 2400 K. Za vdove in sirote pozna samo odpravnino, ne pa rente. Bolniško zavarovanje za domačo obrt in domače delavce tudi ni jasno. Zato je umlji-

vo, da se o teh vprašanjih obširneje govori v odseku. Dozdaj se je dosegla jasnost v tem, da se zavarovanje vdov in sirot za starost ne sprejme v ta načrt. Zavarovancem bi se naložilo s tem novo breme do 80 milijonov kron na leto, o katerem se pa ne more vedeti, ker manjka sploh vsakih podatkov v ti zadevi, ali bi bilo mogoče, ali ne. Na Nemškem dobe vdove po onemoglih delavcih malo letno rento. Brez dvojbe moramo tudi v naši državi preskrbnino za vdove in sirote imeti pred očmi in pripravljati, da se čim najprej omogoči.

Pri vprašanju, ali naj se omeji bolniško zavarovanje do 2400 K letnih dohodkov, se gre v prvi vrsti za zdravnike. Pri bolniških blaginjah zaslužijo od posamnega slučaja mnogo manj, nego sicer. Zato se boje, da ne bi mnogo njihovega zaslužka odpadlo, ko bi se bolniško zavarovanje raztegnilo tudi na premožnejše. Socialni demokrati zahtevajo prisilno bolniško zavarovanje za vse, ki so v kakem delovnem ali uslužbenem razmerju, če niso preskrbljeni za slučaj bolezni. Nekateri zahtevajo, naj se meja od 2400 prestavi na 3600 K. Protj zdravniškemu pomisleku pravijo, da je v obrti, trgovini in v kreditnih ter zavarovalnih zavodih, ki pridejo tukaj v poštev, samo 37.924 oseb, katere imajo nad 2400 K letnih dohodkov. Zdravnikov je v Avstriji nekaj nad 9200, potemtakem bi se šlo pri posamnem zdravniku povprek samo za štiri osebe. V odseku splošno prevladuje misel, da je treba v tem oziru govoriti še z zastopniki zdravniških organizacij. V ta namen se je sklenila anketa ž njimi.

Pri vprašanju, kdo bodi zavarovan, se bo šlo gledé na starostno zavarovanje tudi za to, kaj bodi s samostojnimi kmeti in obrtniki. Nekaj jih je, ki sploh odklanjajo to zavarovanje; med temi so zlasti zastopniki velikega obrta, ker splošno trdijo, da bi morala ta nositi velik del stroškov v tem oziru; drugi pa zahtevajo, naj se samostojni posebej zavarujejo in ne skupno z delavci.

Ko se to reši, pride od § 18 dalje na vrsto vprašanje o upravi, kjer bo tudi dolgotrajen boj, ali naj se sprejmejo okrajni uradi za socialno zavarovanje, ali ne; in če se sprejme, ali naj se ustanove državni uradi v ta namen, ali naj se prepusti, kakor je v predlogi, uprava zavarovancem in delodajavcem. Potem bodo

glavne reči rešene in posvetovanje pojde gladko in hitreje izpod rok.

2. Velika nevarnost pri posvetovanju je pa v tem, da ne bi posamni poslanci preveč gledali na to, kako bi mogli to posvetovanje izrabljati v agitacijske namene. Kdor hoče socialno zavarovanje, si mora biti svest, da se vse tudi upravičene želje ne dajo uresničiti. Ne smemo pozabiti, da ima pri tem zakonu poleg državne tudi gospodarska zbornica svojo besedo. Po pravici povem, da se tega najbolj bojim. Naj nam pomaga o naši sklepi, če jih pa gospodarska zbornica zavrže. Zato se mi zdi najvažnejše, da odsek dela vedno v sporazumu z vlado. Samo če bodo sklepi taki, da se vlada zanje obveže zastopati jih z vso odločnostjo tudi v gospodski zbornici, pridemo do resničnega uspeha. Naša dolžnost je v odseku pritiskati na vlado, da se uda za vse izpremembe, ki so potrebne v korist zavarovancev; ravno tako je pa vsak pаметen član v odseku, ki misli na zavarovanje, ne pa na agitacijo, dolžan omejiti se tam, kjer bi prenapeta struna počila, in kjer bi se socialno zavarovanje samo za daljši čas zopet zavleklo, ali celo preprečilo. Boljše nekaj, nego nič! Kar je nepopolnega, se lažje popravi, nego postavi kaj popolnoma novega. Delavci in vsi, katerih se tiče socialno zavarovanje, ne bodo imeli nič od tistih, kateri bodo govorili zanje, nego samo od tistih, kateri bodo s premišljenim, odločnim, pa pametnim delom pomagali, da se zavarovanje v resnici kmalu izpelje.

J. S. Z.

Naše organizacije pozivamo, naj najodločnejše agitirajo za obilno udeležbo na IV. vseslovenskem delavskem shodu. Noben zaveden krščanski delavec, nobena zavedna krščanska delavka ne sme ostati doma. Svetu hočemo in moramo pokazati, da nas je veliko več kakor mislijo naši nasprotniki!

VSTOPNICE

za IV. vseslovenski delavski shod se prično razpošiljati po 20. t. m.

PLAKATIRANJE.

Na razna vprašanja odgovarjamo:

Dovoljenja za plakatiranje so po naredbi

Iz mojega žolčnika.

(Konec.)

V tem pa je dobil novo pismo. »Glasov« urednik mu je vrnil povest na »Osojah«, češ, da je prenatalistična. Tako se ne sme pisati za naše ljudstvo, — mu je pristavil ocenjevalci.

In zopet je Spitigneva trla jeza. »Glasov« urednik ga je obsodil za naturalista. Res, da povest ni pisana za otroke, toda vedno se ne smemo sukati v tistem idealnem žanru naših prvih pripovednikov, ki so orali še ledino. Ljudstvo je treba probuditi in pohižati ga pisatelji ne bomo, ako se ne bode samo. S tem slikamo greh v vsi njegovi nagoti, ga pristudimo, ne pa hvalimo! Samih dobrih značajev ima svet malo. Piše naj se po življenju, slika naj se človek tak, kakor je, ne pa tak, kakršen bi bil lahko, ali moral biti, pa ni.

Take misli so rojile Spitignevu po glavi in izmislil si je nov izhod svojim vzorom.

Vzame klobuk, vzame rokopis in pismo »Glasovega« urednika ter se napoti v uredništvo »Kola«.

»Danes pa me ne boste odslovili. Evo vam rokopa! Kako si gospodje pri »Glasu« razlagajo leposlovje, izvolite čitati to pisemce!«

In urednik »Kola« z veseljem prečita pismo.

»Gospod Spitignev! V kratkem dobite odgovor. Najprej vzamem v roko vašo povest »Na Osojah«.

Nekaj dni pozneje Spitignev prejme pismo in novce. »Le tako naprej! Vi obetate biti naš drugi Krsnik. Ta bi si gotovo štel v čast, da bi smel svoje ime podpisati pod vašo povest. Kmalu se spet oglasite. Na zdar!«

Zadovoljno si je Spitignev mel roke, štel novce in iznova čital pisemce. Novi načrti so se porajali v njegovi domišljiji in sklenil je, povse posvetiti svoje moči beletristiki. Pridno je prebiral realiste in naturaliste večjih narodov, uril se v pisanju in prikrojal značaje tujih pisateljev domačim razmeram.

Zato se je smejal, ko prihaja nekega dne od odbora za izdavanje »Narodne knjižnice«, pa čuje za vratni besede: »Črnorizec je!« Zbodla ga je sicer ta besedica, toda sklenil je,

da pokaže, kako zna tudi črnorizec svobodno pisati. Ker ga je naprosil odbor, da mu pošlje kako povest za »Narodno knjižnico«, poslal mu je povest iz prvih časov. Ta povest »Čednosti plačilo in kazni pregrehe« se je zdela ocenjevalcu »Narodne knjižnice« preveč moralizujoča in svetovali so mu, naj jo predela. Ali Spitignev je ni predelal, ker se mu je zdela pretročja, in zato jo je poslal »Glasu«, ki jo je natisnil neizpremenjeno.

Urednik »Osvete« ga je opetovano pozval, naj ga ne pozabi. In res, Spitignev pošlje »Osveti« povest, ki jo pa urednik ni bil vesel. »Žal, da vaše povesti v sedanjih oblikah ne morem sprejeti. Zašli ste že do cela v dekadentski slog. Ali jo sami predelajte, ali pa jo predelam sam z Vašim dovoljenjem. Berite krščanske romanopisce in ne samo francoskih naturalistov in secesionistov. Ako vam drago, oglasite se pri meni in posodim vam rad kaj iz svoje knjižnice.«

Spitigneva je to pismo potrla za hip, a takoj se nasmehne in uide mu besedica: »Ta je starokopitnež. Niti besedice več za »Osveto«.

finančnega ministrstva z dne 20. aprila 1901, št. 20.166, kolka proste.

Prošnje za dovoljenje plakatiranja treba je po t. p. 43a, 2, kolkovati z 1 krono. Vsebinska plakata se lahko v prošnji navede, pri čemer priložitev plakata odpade. Če se pa plakat priloži, kolkovati ga je po t. p. 20 s 30 vinarji.

Prošnja za dovoljenje plakatiranja se napravi za shode lahko na isti vlogi, kot se je shod oblastvu naznanil, ne da bi bilo treba kolovine povečati.

Tobačno delavstvo.

Za IV. vseslovenski delavski shod, ki bo 28. t. m. v »Unionu«, vlada med nami že veliko zanimanje. Znamo, da bo spored velezanimiv, znamo, da nastopijo na njem govorniki, ki jih delavstvo še ni čulo. Pričelo je že naše delavstvo agitirati za obilno udeležbo krščanskega tobačnega delavstva na IV. vseslovenskem delavskem shodu. Omejiti se pa ne nameravamo zgolj na tvornico, marveč agitirali bomo tudi med drugim delavstvom po Ljubljani in okolici, da pride sebi v korišht na IV. vseslovenski delavski shod.

Sv. maša v spomin rajnih članov in članic naše organizacije je bila lepo obiskana. Spominjali smo se na tiste z molitvijo, ki jih ni več med nami. Zahvaljujemo se pevskega zboru Katoliškega društva za delavke in njegovemu prezasluznemu delavskemu prijatelju pevovodji č. g. Ferjančiču za prekrasno petje ob tej priliki, ki je povzdigovalo ganljivo slavnost: spomin na mrtve nekdanje članice in člane naše organizacije.

Prometna zveza.

Opozarjamo še enkrat vse krščansko misleče železničarje, da si hitro naroče pri svojih plačilnicah in podružnicah koledar za leto 1910, ki je vsled vsebine res velikega pomena za železničarje.

Južna železnica poviša z novim letom svoje prevozne cene za blago, in sicer za zdaj za eno leto tako, da bodo te cene za sedem odstotkov višje nego pri državnih železnicah. Ta reč zadeva tudi delavsko ljudstvo, ker bo potemtakem tam, kjer vozi južna železnica, vse dražje, nego drugod. To pa ni glavna reč. Mi moramo pibiti, da se je ob pogajanjih za zvišanje prevoznine govorilo samo o upnikih-kapitalistih, kako bi se njim pomagalo, da pa nihče ni sprožil delavskih razmer pri južni železnici. Za te se mora iti v prvi vrsti. Železnica, ki tako neprimerno zvišuje svoje cene, mora najprej poskrbeti, da se pomnoženi dohodki obrnejo v prid delavcem in uslužbencem, ki jo s svojim delom vzdržujejo. Železničarji pri južni železnici, na noge! Naš list in naša organizacija je pripravljena pomagati in sodelovati. Začnite!

Kratek odgovor. Ne bi odgovarjali rdečemu »Železničariju«, ker ni naša navada, da bi se bodli z listom židovskih kapitalistov. Toda dobili smo več dopisov, iz katerih bomo odgovorili »Železničariju« v par besedah enkrat za vselej: »Naša Moč« je delavsko slovensko in krščansko glasilo, katero vzdržujejo edinole slovenski krščanski delavci in je nikdo drugi ne vzdržuje. Očitane, da »Naša Moč« vzdržujejo Nemci, je popolnoma prazno, ker smo v prvi vrsti, kadar se gre za narodne pravice slovenskega ljudstva, kakor smo tudi nepodkupljivi in odločni, kadar se gre za delavske pravice. Socialni demokratje pa dobi-

vajo podporo od vsega internacionalnega židovstva in svobodomiselstva. Zato pa se tudi socialni demokratje tako zelo potegujejo za brezverske in svobodomiselne mednarodne barcelonske pobijalce in požigalce ter njihovega načelnika Ferera. Mi smo odločno delavski, ker med nami ni mogoč kak Tomschik, ki se je izrazil, da je delavstvo »nerazsodna masa«. Takega človeka bi mi takoj vrgli iz svoje srede in bi ga pogнали v višje »razsodne mase«, ki so Tomschiku tako pri srcu. Če pa ne bo miru, pričeli bomo priobčevati stvari, po katerih bo socialne demokrate še bolj glava bolela. Dopisnike pa prosimo, če bodo socialni demokrati še zabavljali proti »Naši Moči« s tem, »Našo Moč« Nemci vzdržujejo in plačujejo, naj nam vsacega naznanijo. Odgovarjali pa na taka lumparska očitanja ne bomo, ker nam je prostor v »Naši Moči« preozek in predragocen za taka očitanja. Dopisnike zadnjih dopisov pa prosimo, da nam prav pridno vse kar izvedo, poročajo.

Za stare penzioniste. Finančni minister je v državnem zboru dne 26. oktobra, ko je predložil državni zbornici proračun za leto 1910 in ga priporočal, naj ga zbornica sprejme, omenil tudi dva zakona, ki zadevata stare penzioniste. Po teh postavah pridejo vsi stari penzionisti: državni uradniki do VI. razreda, državni učitelji, civilni državni uradniki, žandarji in služabniki v svojih penzijah v tisti razred, v katerem so zdaj njihovi tovariši. Nadalje se bo izplačevala tudi vsem vdovam po starih penzionistih brez razlike službenega reda normalno pokojnino. Ta ureditev bo veljala državo na leto okroglo tri milijone kron. To naznanilo bo gotovo prav zelo razvesečilo vse uboge državne stare penzioniste, ki so doslej v svoji starosti in onemoglosti trpeli za svojo težko službo, ki so jo vršili v svoji mladosti ljudstvu in državi, le glad in pomanjkanje. In brez hvale lahko rečemo, da je največja zasluga, da je ministrstvo predložilo državni zbornici ta dva zakona, ravno zasluga »Prometne zveze«. Leto in leta, ko se socialni demokratje starih penzionistov še spomnili niso, je »Prometna zveza« delovala z vsemi silami, da se odpomore bedi starih penzionistov. Kolikokrat smo mi v »Naši Moči« pisali o tem škandalu, ki ga je trpela država nad svojimi uslužbenci in s tem opozarjali vlado in poslance, naj to velikansko in vnebovpijočo krivico odpravijo. Toda, ako se tega veselimo, nas vendar brezmejno žalosti, da so prezreti provizionisti. Krivica se je delala obema, penzionistom in provizionistom; zato pa bi bilo tudi edino pravično, da se obema naenkrat pomaga. Zagotavljamo pa, da prej ne bomo nehali zahtevati in klicati na pomoč vse poštene in za ljudstvo vnete poslance, prej ne bomo nehali svetu kazati krivice, ki jo dela država svojim zvestim služabnikom, dokler tudi tem ne pride pomoč. Kakor pa se je dosseglo za penzioniste na državnih železnicah, to se mora zgoditi na južni železnici. Vsaj južna železnica pravi, da kar stori državna železnica za svoje služabnike, to bo storila tudi južna za svoje. In vendar vemo, da bo državna železnica izboljšala stanje penzionistom, slišimo od južne železnice le to, da hoče povišati vozne tarife in tako izboljšati stanje svojim že večkrat preplačanim bogatim kapitalistom; ne slišimo pa prav nič, da hoče južna železnica izboljšati stanje svojim uslužbencem, posebno pa še starih penzionistom in provizionistom. Opozarjamo na to prav resno naše zastopnike v državnem zboru, da s tisto možatostjo, s katero sili južna železnica na povišanje svojih voznihih tarifov, silijo južno železnico, da izboljša res škandalozno stanje svojih penzionistov in provizionistov.

ništvo in se priklopili »Osveti«, ali pa stopili z leposlovnega polja. Spitignev pa je z vso silo zagovarjal svoje nazore in nabral si je četo mladih pisateljev, dokler tudi ti njemu ne prerastejo glave. Že se odpira nova pot, že se porajajo simbolisti, ki popuščajo svojega očeta ter se v novem toku drevé za nestalno smerjo.

Mogočno sicer sedi Spitignev na svojih lavorikah, oblastno kritikuje vse, kar ni iz njegovega monopola, toda njegov stol ni kamenit in njegova oblast ni neomejena. Spitignev čuti, da se mu stol majo in perutnice suše, zato bije divje okrog sebe. Ali ti udarci naznanjajo zgodnjo smrt in Spitignev pojde med staro šaro, pozabili ga bodo in le zgodovina ohrani njegovo ime, češ, da je poizkušal zajahati velikega konja, toda ni bil dovolj vajen ježe, konj pa neukrotljiv, in padel je raz konja, ne da bi se pobral.

O Spitignev, kdo bi ti zameril, saj so te tako vzgojili. Breznačelna kritika!

Grdo je, kaj si soc. demokratje izmišljajo, odkar jim rdeča baraka na vseh koncih poka in se podira, da begajo železničarje in love kaline, ki še ne poznajo soc. demokratov po laži in preostudni agitaciji. Pisali smo že v »Naši Moči«, da so ravno soc. demokratje poslali v svet neresnično vest, da hoče odvzeti železniško ministrstvo železniškim uslužbencem in železniškim uradnikom, kakor tudi njihovim družinam vozne ugodnosti. Žal, da tudi železniško uradništvo ni uvidelo v tej novici grdega soc. demokratskega agitacijskega sredstva, ampak je to vest verjelo, se razburjalo in v koaliciji vse mogoče sklepalo proti takemu načrtu železniškega ministrstva. Soc. demokratje pa so dosegli svoj namen. Razburili so delavstvo kakor uradništvo, šli med nje in igrali rešitelje. Delavstvo in uradništvo jih je pozdravilo kot svoje rešitelje. Tomschik in Müller pa sta se smejala v pest, saj kratek čas, ker že poje-mojoči dohodki v blagajni soc. demokratske železniške organizacije so se zelo pomnožili. Dosegla sta svoj namen, denarja dosti! Toda kakor strela je udarilo vmes železniško ministrstvo z jasno besedo in neusmiljeno razbilo nakane in laži soc. demokratov. Objavilo je v več večjih časopisih sledečo izjavo: Razni listi so priobčili pred kratkim vest, da namerava železniško ministrstvo železniškim uslužbencem in uradnikom vozne ugodnosti zdatno omejiti in da se je to že sklenilo v tozadevni direkcijski konferenci. Nasproti temu je resnično, **da je ta vest brez vsake stvarne podlage, kakor tudi ni res da bi se železniško ministrstvo sploh kdaj o tem posvetovalo ali da bi bil to kdaj predmet posvetovanja direkcijske konference.**

Kar pa zadeva povišanja voznihih cen na državnih progah za leto 1910 so te popolnoma identične z voznihih cenami leta 1903. Resnično je torej, da se s 1. januarjem 1910 osobne vozne cene na državnih progah ne povišajo. Res pa je, da se z znižanjem voznihih cen pri vožnji na državnih progah severne železnice, državne železniške družbe, nadalje na nekaterih lokalnih progah Ferdinandove severne železnice, vsled preureditve voznihih pasov (zon), po ureditvi temeljne takse, tudi za uslužbence in uradnike državnih železnic zdatno znižajo. — To je jasna beseda. Zato so pa soc. demokratje tudi hitro utihnili. Hvalijo se še sicer pri osebnih agitacijah, da so soc. demokratski voditelji posredovali, kar pa je grda laž. Železniško ministrstvo ni nikdar nameravalo, kakor pravi zgorajšnja izjava železniškega ministrstva, omejiti vozne ugodnosti železniškim uslužbencem in železniškim uradnikom, zato tudi nikdo ni mogel posredovati in tudi posredoval ni. Čudimo se le, da so nekateri uradniki tako hitro sedli na ta lim soc. demokratov. Soc. demokrati so s tem zopet jasno pokazali, da jim nobeno sredstvo ni preumazano, da le razburijo delavstvo in napolnijo svoje nikdar site blagajne s krvavimi vinarji ubogega delavstva in zaslepljenega uradništva. Sram jih bodi!

Kolodvorski in postajni delavci. (Konec.) Sme se zatorej računati, da zjutraj se začne moja služba ob četrtna 5. uro ter konča zvečer ob pol 11. uri, torej dobrih 18 ur. In koliko dobim za teh 8 ur plače? Prav nič! Samo eno dnevno plačo 2 K 20 v do 2 K 60 v, kakor je že eden dolgo pri železnici. Poglejte, če bi delal prožni delavec na progi celih 18 ur z dnevno plačo 2 K 20 v, bi dobil ja 18-urno delo 3 K 96 v, in pri nas na postajah nas plačuje c. kr. drž. železniška uprava za 18-urno delo na dan le z 2 K 20 vin. In to sedaj v socialni dobi, v dvajsetem stoletju! Pravijo, da je tlaka minila leta 1848, znabiti je odpravljena tlaka po nekaterih stanovih, ali pri c. kr. državnih železnici, pri postajnih delavcih obstoja še danes, leta 1909 torej po 61 letih odkar je cesar ne le zaželel, marveč ukazal, da se ima tlaka odpraviti po celem Avstro-Ogrskem cesarstvu le uprava c. kr. državnih železnic ima to koncesijo, menda patent, na izvrševanje tlake še danes. In to ni mala tlaka, kajti ako računamo pri enem delavcu na postaji 8 ur čez postajni službeni čas na dan, mora ta revež postajni delavec napraviti na leto 2920 ur ali 292 deseturnih dni, kar znese recimo najmanjša plača (po 2 K 20 vin. na dan) na leto 642 K 40 vin.!!! Kaj naj rečejo potem še tisti, kateri so nekoliko boljše plačani, ti morajo imeti potem še hujši in dražji tlako. Ni to vnebo kričeča krivica? Ako že nikakor nemorete nam dati obljubljenih treh milijonov, odvzemite nam vsaj tlako, rešite nas vsaj tega zla, kar se je zgodilo že pred 61 leti zadnjemu kmetu. Tudi opravilo ni tako lahko na postajah kakor si marsikdo misli, posebno po zimi, ko so kratki dnevi, ko je treba vedno snaziti in prižigati različne svetilke, kuriti peči itd. Zjutraj pred prvim vlakom mora biti peč v pisarni ne le samo zakurjena marveč popolnoma topla, pisarna in čakališče pometeno, prah

Spitignev je pisal le za »Kolo« in za »Narodno knjižnico«. »Kolo« je sprejel od njiga vse, v odboru za »Narodno knjižnico« pa je sedelo več gospodov, ki niso bili pri uradništvu »Kola«. In ti gospodje so obsodili Spitigneva povest »Satanovci«. Dejali so, da tak spis ljudstvo kvari, ne probuja, in da pisatelj dostikrat sam ne ve, kaj hoče povedati s svojimi mračnimi podobami.

»Ali Spitignev je našel zaslombo pri »Kolu«, ki je natisnilo njegove »Satanovce«. Tudi posebno izdajo tega romana je urednik priredil.

Tedaj pa se je Spitignev srečal z javno kritiko. Ocenjevali so »Satanovce« različni listi in vsi so jih obsodili, le »Kolo«, za katero je Spitignev sam sestavil kritiko, je prikrito hvalilo in branilo Spitignevovo delo.

Ob novem letu pa je Spitignev pustil študije in vstopil v uradništvo »Kola«. Zdaj je imel priliko, da pokaže svoje zmožnosti in zagovarjal je v obširnih razpravah »novo strujo«. Zmernejši elementi so odpovedali svoje sotrud-

Vseslovenski delavski shod

bo v nedeljo, dne 28. t. m.

Krščansko socialne delavke, delavci vsi brez razlike nanj!

osnažen in vse stvari v redu. Za to delo je že treba nekaj časa. Ako pade sneg, se mora isti za silo izpred čakališča in pasirne odkidati, potrebne gazi k drvarnici, k vodnjaku, skladišču, k premikalom itd. narediti. Ko privozi tovornik, skladata in nakladati zaboje, vreče, bale itd.; ko odide ta, pride zopet osebni vlak, donašati, odnašati in vagati različno prtljago; ali skladata in nakladati dostikrat težko brzovozno blago in to največkrat delavec sam, kajti sprevodnik ima ali vsaj hoče imeti opraviti s potniki, vlakovodja si ne mara umazati rok, postajenačelnik pa menda tudi ni za to tukaj, da bode skladal in nakladal zaboje, torej je le postajni delavec tukaj za vzdigovati po več sto kilogramov težke zaboje itd. — Ko večja skupina vlakov odide, oziroma ko nastopi nekoliko večji premor, imaš že zopet večkrat zadosti opravila. Načelnik te požene v bližnje vasi z avizami, na pošto in v trafiko; gospa zopet naroča prinesiti meso od mesarja, kruha od peka, mleka, jajc itd. od kmetice; a vse to je večkrat v precejšnji razdalji ena stvar od druge in ni čuda, ako se delavec včasih nekoliko več zamudi, ker mora čakati v mesnici, da pride na vrsto, ker je mesar ravno napravil večjo množino mesa za krčmarje, na pošti zopet, ker se znabiti gospodična poštarica ravno razgovarja z mladim gospodičjem učiteljem, in ker niso še ta čas zračni baloni tudi postajnim delavcem na razpolago — pride delavec vedno le peš in morebiti nekoliko pozno domu. V takem slučaju dobiš največkrat vse polno nagrad; najprvo te okrega načelnik, da se tako dolgo klatiš, misleč: s par avizami se ti vendar ni potreba toliko časa muditi, na pošti pa tudi nisi imel dosti opraviti, a o mesu, kruhu, jajcih itd. noče nič vedeti; ko pa prineseš te reči v kuhinjo, dobiš navadno zahvalo: v tem času bi bila jaz že sama lahko dvakrat prinesla in skuhala, preden ti le enkrat prideš; noče zopet nič vedeti o avizah, pošti, trafiki itd. Ako je pa gospa kuharica kaj bolj slabe volje, li pa še ne ugaja meso, so stare žemlje, predrobna jajca, no, to imaš pa potem še za nameček. Tako je, dragi moj prožni delavec, na postajah! Kolikokrat se domislim nazaj na progo! Res smo imeli tudi težka, zelo težka dela, a rekli smo vsak eno, minul je dan in šli smo k počitku, minul je dan, in ko smo delali 12 ali 14 ur, so nas tudi pošteno plačali za vse ure, minul je dan, ko nas ni nobeden zmerjal in na nas nobeden godrnjal; a tukaj sem dobil že za »fruštik«, ko sem že vse lampe prižgal, tri peči razgrel in tri sobe pometel; dobil sem ta »grenčiga« od načelnika: »lenuh, kje je pa frišna voda«, in to vse zato, ker je dobil od ravnateljstva neprijetno pisanje; ako je razjezila gospo pesterna — se je gospa nad mano znesla, in ako so celo otroci pesterni nagajali, sem dobil za nameček še od pesterne svoj del; tako je in nič drugače: tukaj sem »Mädchen für Alles«, kdor ima potrebo, mi ukazuje, kdor ima čas, me zmerja in sekira; upravi c. kr. državnih železnic pa ne delam nikoli zadostre tlake. — Ne rečem, da je ravno na vseh postajah tako, je pa tudi na nekaterih še hujše, posebno kjer so semaforni signali; tudi niso vsi postajenačelniki taki, a vendar precej sem jih že poskusil, pa dobri bili so le — bele vrane.

Med brati in sestrami.

Iz ljubljanske predilnice. Društvo tekstilnega delavstva je sklicalo v sredo, dne 10. novembra, zvečer svoj javen društven shod, na katerem nam je tovariš Ivan Nep. Gostinčar razložil velik pomen trgovskega in obrtnega sodišča v Ljubljani. Uvideli smo, da bo to sodišče za delavstvo res velike važnosti. Gospod Jeraj pa je pozival navzoče delavstvo, naj se v obilnem številu volitve udeleži in tako pokazali, da se tudi tekstilno delavstvo dobro zaveda koristi tega sodišča.

Sava. Gorenjsko krščansko-socialno delavsko politično društvo sklicuje v nedeljo, dne 14. novembra, štiri shode. Ob 9. uri dopoldan na Savi v »Delavskem domu«. Poroča Moškerc iz Ljubljane o starostnem zavarovanju in jugoslovanski strokovni zvezi. Delavci iz okolice, ne zamudite tega važnega shoda. Ob pol 11. uri dopoldan v Kropi, ob 4. uri popoldan v Kamni gorici. Poroča Ivan Gostinčar iz Ljubljane. Dnevni red isti, kot na Savi. Ob 3. uri popoldan je shod v Mojstrani, poroča deželni poslanec Piber o delovanju deželnega zbora,

Moškerc pa o starostnem zavarovanju in jugoslovanski strokovni zvezi.

Sava. Ker sva si s Kristanom stara znanca, ne more nobene številke »Napreja« izdati, in na nobenem shodu na Savi ne more govoriti, da bi čez mene ne zabavljal. Ga pozivljam, da naj dokaže, da je na zadnjem shodu na Savi resnico govoril, kar se tiče moje osebe o dopisih »Naše Moči«. Ako tega ne stori, ga imenujem obrekovalca in lažnjivca. Jeseniškemu poročevalcu »Napreja« pa 200 kron nagrade, ako mi dokaže, da je resnico pisal v številki 21. »Napreja«, da sem jaz udrihal na shodu na Planini nad Jesenicami čez socialne demokrate. — Fr. Čebulj.

Jesenice. Svobodomiselni sokoli in rdečkarji so si zopet v lase skočili. To bode rajsko življenje na svetu, ko bodo svobodomiselni sokoli in rdečkarji človeško družbo vladali. Že sedaj ni človek varen na cesti, ko jih je le mala peščica, da bi kak kamen ne zadela. V nedeljo zvečer je bila ta sodrga skupaj zbrana na cesti. Bilo je kakih deset rdečih privržencev in trije sokoli. En sokol je pokazal svoje kremplje ter trdil, da se nobenega ne boji, ter vsakega ob tla vrže. Pričeli so po rokovnjaško vpiti in kleti ter lasati se. Ko en sokol prime nekega rdečkarja, zavpije ta: »Jaz sem socialni demokrat, ti že pokažem« ter seže v žep po nož. Jel je udrihati po sokolskih krempljih. Sokol se je jel dreti, ter ko se je pobral po konci, so jo ubrali vsi trije v tek. Rdeči prijatelji sokolov so pa jeli metati kamenje za njimi, kakor bi se bila toča usula. Sreča je bila, da so ljudje vpitje slišali in se tem rokovnjačam odstranili iz ceste. Vi se hudujete na redarje, a da bi bili mirni ljudje varni pred to druhaljo, bi imel biti vsak večer po en orožnik in redar pred tistimi gostilnami, kjer se ta banda zbira. Ni dolgo, ko je pripovedoval en rdečkar, da Kristan hodi počevati na Savo. To je lepa izobrazba, kamen in nož v rokah. Ako ga z nožem ne more, ga pa s kamnom. Lep napredek svobodomiselcev! Pa bode Kristan zopet pisal »klerikalna lumparija«. — Rdeči zmešanec v zadnjem »Napreju« zagovarja mojstre v tovarni. Mu ni za meriti, ko ima hudo bolezen, katerej se pravi: umobolnost. Zaradi tega zagovarja krivice, ki se gode njihovim pristašem. Ti norci še svojim lastnim pristašem privoščijo kazen. Privrženci rdečih so se hudovali: »V »Naprej« bi poročali te krivice, ki se nam gode, pa »Naprej« ne vzame tega, ker ima preveč s farji za opraviti. Ko bi se dobil eden, da bi v »Moč« poročal.« Kot vestni poročevalci »Naše Moči« smo to tudi storili, ne glede na to, ali se krivica godi našim lastnim pristašem, ali nasprotnikom.

Okno v svet.

Liberalci škodljivci. — Boj za slovensko vseučilišče traja že 50 let. Vse dosedanje zahteve so se strinjale v tem, da ima biti vseučilišče v Ljubljani. Kar na enkrat pa je prišlo Hribarju na um, da bi bilo za Slovence vse eno, ako se ustanovi slovenska pravoslavna stolica v Pragi. Za božjo voljo, ali je Hribar slep, ali je tujec v naši deželi, da ne ve, da naše ljudstvo ni bogato in da bi fakulteta v Pragi bila morda najbolj nadarjenim dijakom zaprta. Ali je Hribar res politik, ki ne ve, da če se ustanova v Pragi slovenska fakulteta, da iste potem nikdar ne bode v Ljubljani. Ali hoče Hribar kot ljubljanski župan, res oškodovati Ljubljano za vseučilišče? Zakaj ni naprosil v Peterburgu ruske vlade da ustanovi za Slovence vseučilišče v Jekatarinoslovu ali pa na »Novi zemlji«. Slovenec je bogat in bo najbrže lahko utrpel stroške. Ali so liberalci res tako kratkomiselni in slovenstvu sovražni, da ne privoščijo slovenskim profesorjem vseučiliških služb. Mi mam danes že doma nekaj gospodov, ki bi do časa, da se v Ljubljani ustanovi vseučilišče bili vsposobljeni za profesuro. Hribar jim tega ne privošči. V Pragi bi brezdvoybe na slovenski fakulteti zasedli mesta Čehi. Toda Hribarju in njegovim podrepnikom ni na temu nič. Oni vidijo na praški univerzi fabriko za »svobodno misel«. To je v prvi vrsti merodajno Hribarju in liberalcem. V drugi vrsti, bi pa Hribar rad ustregel svojemu neško - nacionalnemu prijatelju Stürku. Znano je, da se Nemci sploh upirajo slovenski univerzi v Ljubljani, ker vedo, da bi ta bila za njihovo prodiranje osode polna. Tudi Hribar najbrže to ve. Toda vključ temu hoče iti v Prago. Posledica tega bi bila, da bi bila ogromna večina slovenskih dijakov še na-

dalje navezana na Gradec in tudi Dunaj. Slovincem bi bila vzeta prilika do najvišje izobrazbe v domovini. In Jugoslovanstvo? Gospoda je omejena dovolj, da ne vidi tega. Agentu ni veliko na tem, ali je blago katerega ponuja dobro ali ne. Ni mu na temu ako prevzame odjemalca, samo da je naredil »kšeft«. In smelo rečemo, da Schönerer z vsem njegovim vsenemštvom ni storil Nemcem toliko koristi, kakor to hoče Hribar s to zadevo. Nemška »Gemeinbürgschaft« brez skrbi lahko imenuje Hribarja za častnega predsednika. Stara nemškutarija leze po »slovenskih« liberalcih iznova na dan, z razliko, da na grabljah ni Dežmanovo temveč Hribarjevo maslo. »Kar liberalci stori, vse skazi«, ta pregovor se za Slovence čimdalje bolj uresničuje. Dolžnost vsacega res Slovence je, delati na to, da se vzame liberalcem iz rok vsa politična »fušarija«. Mi hočemo, da se naša mladina izobrazuje na verskonravni in narodni podlagi. Mi hočemo, da imajo na prihodnjih naših zavodih kruh, domačini Slovenci. Mi hočemo, da se slovenskim dijakom olajša študiranje na visokih šolah. Zato je tudi naša zahteva, da se ustanovi vseučilišče v Ljubljani. Kako mislijo o tem novodobni »grabljari« nam je vseeno. Poznamo jih, naroda škodljivci so.

Priporočamo našim rodbinam
KOLINSKO CIKORIJO.

A. Lukič

Slovenska

konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke in deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19.

A. Žibert

Ljubljana, Prešernove ulice

priporoča

svojo veliko zalogo čevljev
domačega izdelka.

SL. OBČINSTVO SE VLJUDNO PRIPOROČA

SPECERIJSKA TRGOVINA

IVANA TONICH

TRŽAŠKA CESTA ŠT. 4.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja in najlepša zaloga
konfekcije za gospode in
dečke kakor tudi vedno zad-
nje novosti za dame in de-
klice. — Cene jako nizke.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg št. 10

priporoča svojo

trgovino s klobuki in čevlji

Velika zaloga.

Solidno blago.

Zmerne cene.

Velika zaloga. Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakupi vezenin,
pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih
čipk, vstavkov, svile, volne, bombaža itd.

Velika izbira drobnega in modnega blaga:
rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat itd.

Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb.

Primerna darila za godove in druge prilike.

Priporoča se velespoštovanjem

F. Meršol, Ljubljana, Mestni trg št. 18.

Velika zaloga. Nizke cene!

Zastonj

torej brezplačno
dobi vsak človek

v lekarni Trnkóczy zraven

rotovža, lepo tiskano deset

zapovedi za zdravje.

Tudi po pošti se brezplačno

razpošiljajo.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta št. 8, pritličje

Iastna glavica K 354.645.15

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure
zjutraj do 1. ure popoldne, ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik
od vsacih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne
da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilne položnice na razpolago.

Fotografski umetni zavod

Avg. Berthold

Ljubljana, Sodnijske ulice št. 15.

Izvrševanje vseh v fotografsko
stroko spadajočih naročil, kakor
povečevanje, reproduciranje, foto-
grafiranje tehničnih predmetov,
interierjev itd.

Vsa dela se izvršujejo točno tudi v
največji množini.

Kdor hoče varno, mirno in hitro v

AMERIKO

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. de-
želne vlade potrjenega glavnega zastopnika

Fr. Seunig, Ljubljana

Kolodvorske ulice št. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki velikani:

Kaiserin Auguste Viktoria nosi	25.000 ton
Amerika	24.000 "
President Lincoln	20.000 "
President Grant	20.000 "

Vožnja Ljubljana-Hamburg traja z na novo uvedenimi
direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo
samo 1 1/2 dneva ter ima potnik pravico porabe brzovlakov
po celi črti od avstrijske meje (Eger) naprej.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

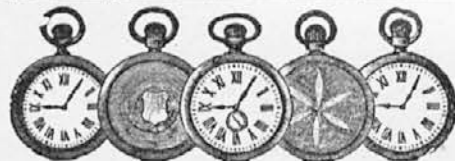
priporočata

svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in

novosti v

konfekciji za dame.

Ustanov-
ljeno leta
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe. prej g. Jos. Černe.
Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo
zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in pristanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam svojo iz-
redno veliko zalogo fouratur. — Glavno za-
stopstvo za Kranjsko zalogo strun za nihalne ure
v vseh dolžinah in debelostih.
Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramo-
fone in igre.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Janko Češnik

(pri Češniku)

Stritarjeve ulice LJUBLJANA Lingarjeve ulice
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejše blago za ženska in
moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do
12. ure po 4 3/4 %, to je: daje za 200 kron 9 kron
50 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot
gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje
prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r.,
predsednik. podpredsednik.

Pivovarna J. PERLES

Ljubljana, Prešernove ulice 7, Ljubljana

priporoča
izvrstno marčno pivo v sodčkih in
steklenicah.

Najstarejša svečarska tvrdka. — Ustan. pred 100 leti.

FR. ŠUPEVC

priporoča veleč. duhovščini ter slavnemu občinstvu
zajamčeno pristne čebelno-voščene sveče
za cerkev, pogrebe in procesije.

voščene zvitke, izborni mēd-pitanec
koji se dobiva v steklenicah, skatljah in skafih v poljubni
velikosti ter poceni. — Za obila naročila se toplo priporoča
in zagotavlja točno in pošteno postrežbo.

Ljubljana, Prešernove (Slonove) ulice št. 7. Perlesova hiša.

Prva slovenska
modna trgovina

Engelbert Skušek

Ljubljana, Mestni trg št. 19

se najtopleje priporoča.

Blago in cene brez konkurence.

Na drobno!

A. Šarabon

Na debelo!

Glavna trgovina:
Zaloška cesta 1

Ljubljana

Filijalka:
Martinova cesta 24

Velika zaloga specerjskega blaga, žganja, moke in deželnih pridelkov.

Novourejena pražarna za kavo z električnim obratom.

Vsak dan sveže žgana kava.

Glavna zaloga rudninske vode.

